

Tadqiqot.uz

ЎЗБЕКИСТОНДА
ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ТАДҚИҚОТЛАР
МАВЗУСИДАГИ
КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ

2020

- » Ҳуқуқий тадқиқотлар
- » Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
- » Тарих саҳифаларидағи изланишлар
- » Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
- » Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
- » Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
- » Педагогика ва психология соҳаларидағи инновациялар
- » Маданият ва санъат соҳаларини ривожланиши
- » Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
- » Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
- » Физика-математика фанлари ютуқлари
- » Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
- » Кимё фанлари ютуқлари
- » Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
- » Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
- » Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

conferences.uz

No 20
30 сентябрь

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 20-КҮП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ
2-ҚИСМ**

**МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
20-МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОЙ ДИСТАНЦИОННОЙ
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИИ НА ТЕМУ "НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ"
ЧАСТЬ-2**

**MATERIALS OF THE REPUBLICAN
20-MULTIDISCIPLINARY ONLINE DISTANCE
CONFERENCE ON "SCIENTIFIC AND PRACTICAL
RESEARCH IN UZBEKISTAN"
PART-2**

ТОШКЕНТ-2020

УУК 001 (062)
КБК 72я43

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" [Тошкент; 2020]

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" мавзусидаги республика 20-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 30 сентябрь 2020 йил. - Тошкент: Tadqiqot, 2020. - 16 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн конференция 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиши йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга баршиланган.

Ушбу Республика илмий конференцияси таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илфор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, очимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳлил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1.Хуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б.,ю.ф.н. Юсувалиева Раҳима (Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2.Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна(Фарғона давлат университети)

3.Тарих саҳифаларидағи изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4.Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманганд мухандислик-қурилиш институти)

5.Давлат бошқаруви

PhD Шакирова Шоҳида Юсуповна (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги "Оила" илмий-амалий тадқиқот маркази)

6.Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна(Андижон давлат университети)

7.Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш худудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажида Дилдора Раҳматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни

Phd Воҳидова Меҳри Ҳасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидағи инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброҳимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобоҳонов Олтибой Раҳмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чарисев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Мусиқа ва ҳаёт

Доцент Чарисев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқаюм Раҳимбердиевич (Наманган мухандислик-курилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган мухандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.Ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқовиҷ, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлантириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқовиҷ, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлантириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Рахмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толивович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўқтам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География

Йўлдошев Лазиз Толивович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Сахифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

ФАЛСАФА ВА ҲАЁТ СОҲАСИДАГИ ҚАРАШЛАР

1. Niyozaliyev Orziqul	
YOSHLARGA OID DAVLAT SIYOSATI MAMLAKAT TARAQQIYOTINING MUHIM OMILI SIFATIDA	7
2. Omonov Oybek Shukrullayevich	
OZOD SHAXS VA ERKIN FUQARO TUSHUNCHASI, MOHIYATI VA IJTIMOIY TAFAKKUR TIZIMIDAGI O'RNI.	9
3. Xasanova Nilufar	
MA'NAVIY TAHDIDLAR VA ULARNING NAMOYON BO'LISH SHAKLLARI.	11
4. Хайдарова Истиқбол Акбаровна	
МАЪРИФАТ ВА ДИНИЙ БАҒРИКЕНГЛИК ФОЯЛАРИНИНГ ЁШЛАР ОНГИГА СИНГДИРИШ	13

ФАЛСАФА ВА ҲАЁТ СОҲАСИДАГИ ҚАРАШЛАР

YOSHLARGA OID DAVLAT SIYOSATI MAMLAKAT TARAQQIYOTINING MUHIM OMILI SIFATIDA

*Niyozaliyev Orziquyl
Surxondaryo viloyati Uzun tumani
Yoshlar parlamenti a'zosi.
Tel: +99899-553-22-40*

Annotatsiya: Mazkur maqolada yoshlarga berilayotgan e'tibor, yoshlarga oid davlat siyosati haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: Yoshlar, bilim, siyosat, ijodiy, ma'naviy, axloqiy

Bugungi kunda mamlakatimiz yoshlari uchun zamonaviy bilim olish, erkin kasb tanlash hamda o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish uchun barcha sharoitlar yaratilgan.

Mamlakatimizda mustaqillik yillarda yoshlarni ma'naviy yetuk va jismonan sog'lom, vatanparvar va fidoyi etib tarbiyalash, ularning huquq va manfaatlarini himoya qilish borasida keng ko'lamli ishlar amalga oshirildi. Mustaqillikning dastlabki yillardan buyon "O'zbekiston Respublikasida yoshlarga oid davlat siyosatining asoslari to'g'risida"gi qonunning qabul qilinishi bilan mamlakatimizda yoshlarga e'tibor masalasi davlat siyosati darajasiga ko'tarilgan edi. Mazkur qonun bosh islohotchi bo'lgan davlatning yoshlar masalasiga doir asosiy strategik yo'nalishlardagi faoliyatini izchil va tizimli ravishda bosqichma - bosqich amalga oshirishga imkoniyat yaratib berdi. Ushbu qonunning 1-moddasida, "Yoshlarga oid siyosat O'zbekiston Respublikasi davlat faoliyatining ustuvor yo'nalishi bo'lib, uning maqsadi yoshlarning ijtimoiy shakllanishi va kamol topishi, ijodiy iqtidori jamiyat manfaatlari yo'lida imkonlari boricha to'la-to'kis ro'yobga chiqishi uchun ijtimoiy-iqtisodiy, huquqiy, tashkiliy jihatdan shart-sharoit yaratish hamda ularni kafolatlashdan iboratdir", - deya mustahkamlab qo'yilgan.

Yurtimizda 30 yoshgacha bo'lgan yoshlar 17 million 716 ming 238 nafarni, 14 yoshdan 30 yoshgacha bo'lgan yoshlar esa 10 million 122 ming 316 nafarni tashkil etadi (2018 yilgi holat bo'yicha). Mamlakat aholisining 61 foizidan ko'prog'ini tashkil etuvchi yoshlar va voyaga yetmaganlarning qonuniy manfaatlarini himoya qilish, ta'lim-tarbiyasi, sog'lig'ini ijtimoiy muhofaza etish, yoshlar tashabbusini qo'llab-quvvatlash lozim. Shu jihatdan, mamlakatimizda yoshlarga oid davlat siyosatini tizimli tashkil etish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Quyida ushbu muammo bo'yicha amalga oshirilgan ishlar haqida to'xtalamiz.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2014 yil 6 fevraldag'i "O'zbekiston Respublikasida yoshlarga oid davlat siyosatini amalga oshirishga qaratilgan qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarori mazkur soha rivojining yangi bosqichini boshlab berdi. Mazkur hujjatga asosan har tomonlama sog'lom hamda barkamol avlodni voyaga yetkazish, yoshlar huquq va manfaatlarini himoya qilishni yanada kuchaytirish, yosh iqtidorlarni qo'llab-quvvatlash maqsadida belgilangan barcha ishlar amalga oshirildi.

Bajarilgan ishlar sarhisobi hamda rivojlangan xorijiy mamlakatlar tajribasidan kelib chiqib, yoshlarga oid davlat siyosatini yanada takomillashtirish hamda yangi-yangi innovatsion loyihalarini mazkur sohaga joriy etishni davrning o'zi taqozo etdi.

Shundan kelib chiqib, 2016 yil 14 sentabr kuni yangi tahrirdagi "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi Qonuning qabul qilinishi yoshlarning huquqiy imkoniyatlarini yanada mustahkamlash bilan birga, mazkur yo'nalishdagi ishlarini yangi bosqichga ko'tardi. O'tgan davr mobaynida yurtimizda mazkur qonun ijrosini ta'minlash borasida davlat va nodavlat tashkilotlari tomonidan keng ko'lamli ishlar amalga oshirildi.

Mazkur sohadagi faoliyatni tubdan takomillashtirish va yangi yuksak sifat bosqichiga ko'tarish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va O'zbekiston yoshlari ittifoqi faoliyatini qo'llab-quvvatlash to'g'risida"gi Farmoni qabul

qilindi. Mazkur farmonga ko‘ra quyidagi bir qator o‘zgarishlar amalga oshirildi:

- yoshlarga oid davlat siyosatini izchil va samarali amalga oshirish, yoshlarni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash, huquq va qonuniy manfaatlarini himoya qilish tizimini tubdan isloh etish maqsadida O‘zbekiston «Kamolot» yoshlar ijtimoiy harakati negizida O‘zbekiston yoshlar ittifoqi tashkil etildi.

- O‘zbekiston yoshlar ittifoqi tashkil topgan kun — 30 iyun sanasi mamlakatimizda «Yoshlar kuni» sifatida belgilandi;

- O‘zbekiston yoshlar ittifoqi respublikamizda yoshlarga oid davlat siyosatining amalga oshirilishi davlat organlari, nodavlat notijorat tashkilotlari va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari bilan samarali hamkorlikni ta‘minlovchi, «Yoshlar — kelajak bunyodkori» shiori ostida professional faoliyatni amalga oshiruvchi tuzilmaga aylantirildi;

- O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti devonida Yoshlar siyosati masalalari xizmati tashkil etilib, unga O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar siyosati masalalari bo‘yicha Davlat maslahatchisi — O‘zbekiston yoshlar ittifoqi Markaziy Kengashi raisi rahbarlik qilishi belgilandi;

- O‘zbekiston Respublikasining «Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida»gi Qonuni talabla rini hayotga to‘laqonli joriy etish va nazorat o‘rnatish maqsadida Yoshlar masalalari bo‘yicha respublika idoralararo kengashi tashkil etildi. Ayni paytda Qoraqalpog‘iston Respublikasi Jo‘qorg‘i Kengesi raisi, viloyatlar, Toshkent shahri, tumanlar va shaharlar hokimlari raisligida Yoshlar masalalari bo‘yicha hududiy idoralararo kengashlar faoliyat yuritmoqda.

- Buyuk davlat arbobi Sohibqiron Amir Temurning Vatanga sadoqat, el-yurtni ardoqlash, mardlik, fidoyilik va adolatparvarlik kabi yuksak fazilatlari yosh avlod uchun o‘rnak bo‘lib xizmat qilishini inobatga olib, respublikaning barcha harbiy akademik litseylariga “Temurbeklar maktabi” nomi berildi.

- Yoshlarning ilmiy va ijodiy faoliyat natijalarini, ilm-fan va adabiyotga bo‘lgan qiziqishlarini hamda yoshlar siyosatiga oid muhim yangiliklarni keng yoritish maqsadida O‘zbekiston yoshlar ittifoqining nashrularini chop etishga ixtisoslashgan «Yoshlar nashriyoti uyi» tashkil etildi;

- Xotin-qizlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish, iste’dod va qobiliyatini yuzaga chiqarish, ular orasida haqiqiy yetakchilarni tarbiyalash ishlarini yanada kuchaytirish maqsadida «Qizlarjon» jurnali ta’sis etildi.

2017 - 2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasi demokratik davlat qurish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish borasidagi islohotlarda yoshlar faolligini oshirish bilan bog‘liq bir qator yangi va muhim vazifalarni belgilab bergenini alohida qayd etish joiz.

Harakatlar strategiyasiga binoan “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonunda belgilangan vazifalarni samarali amalga oshirish maqsadida quyidagi islohotlar hayotga joriy etildi:

- “Yoshlar-kelajagimiz” Davlat dasturi doirasida yoshlarning tadbirkorlik faoliyatini yanada rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilmoqda;

- “Besh muhim tashabbus” doirasida yoshlarning qiziqishi, bilimi yanada rivojlantirilib, ularning ichidan eng iqtidorlililari aniqlanib rag‘batlantirilmoqda;

- “Uzluksiz ma’naviy tarbiya kontsepsiysi” bo‘yicha yoshlarda yuksak axloqiy sifatlarni tarbiyalash orqali ularning ma’naviyati yuksaltirishga doir qator ishlar tizimli amalga oshirilmoqda.

Xulosa o‘rnida shuni aytishimiz mumkinki, O‘zbekiston Respublikasining **“Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonuni** bugungi davr talablariga mos ravishda har tomonlama barkamol, mustaqil fikrlaydigan, mamlakatimiz istiqboli uchun mas’uliyatni o‘z zimmasiga olishga qodir, tashabbuskor, xalq manfaati yo‘lida bor salohiyatini safarbar qiladigan, shijoatli yoshlarni tarbiyalash, ularning intellektual va ijodiy salohiyatini ro‘yobga chiqarish uchun mustahkam huquqiy poydevor yaratib kelmoqda.

Foydalilanigan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2017 y., 27-son, 607-modda; Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 19.01.2018 y., 06/18/5304/0591-son; 25.05.2018 y., 06/18/5447/1269-son; 01.06.2018 y., 06/18/5454/1290-son, 28.12.2018 y., 06/18/5607/2385-son; 27.08.2019 y., 06/19/5787/3650-son

2. “Yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va O‘zbekiston yoshlar ittifoqi faoliyatini qo‘llab-quvvatlash to‘g‘risida”gi PF-5106. 2017 yil 5-iyul. Farmon «Xalq so‘zi» gazetasining 2017 yil 6 iyuldagisi 132 (6826)-sonida e’lon qilingan

**OZOD SHAXS VA ERKIN FUQARO TUSHUNCHASI, MOHIYATI VA IJTIMOIY
TAFAKKUR TIZIMIDAGI O'RNI.**

*Omonov Oybek Shukrullayevich
Uzun tumanidagi 17-maktab o'qituvchisi
+99893-075-70-62*

Annotatsiya: Mazkur maqolada ozod shaxs va erkin fuqaro tarbiyasi, ularning jamiyat hayotida tutgan o'rni haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: Ozod shaxs, fuqaro, erkinlik, xalq, mustaqillik, ma'naviy, ma'rifiy.

Mustaqillikka erishganimizdan keyin hozirgi davrning eng muhim vazifalaridan biri ushbu jarayonlarga mos keladigan, yangicha fikrlovchi avlodni tarbiyalashdan iborat bo'lib qolmoqda.

Milliy merosimiz, qadriyatlarimiz qayta tiklanishi, milliy o'zlikni anglashning o'sib borishi tufayli odamlar ongida, tafakkurida muhim ijobjiy o'zgarishlar ro'y bermoqda. Ma'naviy-ma'rifiy jarayonlardagi o'zgarishlar odamlarimiz qalbi va ongiga singib, ularda kelajakka, o'z kuchiga, o'z imkoniyatiga ishonch, Vatanga muhabbat, erkinlikni xissini tarbiyalamoqda. "Eng muhimi, aholining ongu tafakkurida tub o'zgarishlar ro'y berdi, ularning uzoq yillar mobaynida kommunistik va sovet mafkurasi tamoyillari asosida shakllantirilgan fikrlash tarzi va dunyoqarashi, bir so'z bilan aytganda odamlarning o'zi o'zgardi"¹. Binobarin, xalqimiz bosib o'tilgan islohotlar jarayonida iqtisodiy, siyosiy, mafkuraviy, ijtimoiy yo'naltirilgan bozor iqtisodiyoti va boshqa sohalar bo'yicha tegishli ma'naviy saboqlar oldi. Darhaqiqat, faqat ma'naviy erkin va ozod xalq teran va komil tafakkur tufayli har sohada katta yutuqlarga erishishi mumkin. Islohotlar jarayonida erishilgan muayyan muvaffaqiyatlar tafakkur va ma'naviyat ozodligi, erkinlikning tantanasi tufaylidir. Ma'lumki, yuksak ma'naviyatning birinchi sharti bu –erkinlikdir, jamiyat a'zolarining o'zini ozod va erkin his etishidir. Zotan, "fuqaro" tushunchasi bilan "erkinlik" tushunchasi o'zaro hamohang va ma'nodoshdir. Ozod mamlakatning erkin shaxsida esa keng imkoniyatlar darajasida o'z millati mentalitetiga xos ma'naviy yangilanish sodir bo'lishi, mustaqil tafakkur shakllanishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasining birinchi prezidenti I.A.Karimov erkin fuqaro, ozod shaxs, barkamol inson haqida gapirganda uning quyidagi to'rt asosiy jihatiga e'tiborni qaratadi. Ya'ni O'zbekistonning har bir fuqarosi:

- o'z haq – huquqini taniydigan bo'lsin, buning uchun kurashsin;
- o'z kuchi va imkoniyatlariga tayanadigan bo'lsin, imkoniyatlarini ishga solib, samarasini ko'rsin;
- atrofida bo'layotgan voqe-a-hodisalarga mustaqil munosabat bildira olsin;
- shaxsiy manfaatini mamlakat va xalq manfaati bilan uyg'un holda ko'rib, faoliyat yuritsin.²

Bugun ulg'ayotgan yoshlar ertaga mustaqillikning ishonchli tayanchiga, xalqimizning asosiy, iqtisodiy, ishlab chiqarish, ijodiy, intellektual kuchiga aylanadi. Shunday ekan ularning dunyoqarashi, tafakkuri qay darajada ilg'or bo'lishi, hozirgi davrning yuksak talablarini o'ziga mo'ljal qilib olish, shunga intilish salohiyati mamalakatimiz istiqbolini, millatimizning jahon hamjamiyatidagi mavqeini belgilab beradi. . Shu bois yangi jamiyat barpo etish jarayonida insonga va jamiyatga, butun borliqqa munosabatni o'zgartirish, ijtimoiy ongni yangilash alohida muhim ahamiyat kasb etadi. "Chunki tafakkur ozod bo'lmasa, ong va shuur tazyiqdan, qullikdan qutulmasa, inson to'la ozod bo'lomaydi. Taraqqiyot taqdirini ma'naviy jihatdan yetuk odamlar hal qiladi"³.

Milliy ma'naviyatimiz, qadriyatlarimiz, ilm-fan sohasidagi ota-bobolarimizdan qolgan merosning qayta tiklanishi, xalqimizning milliy o'zligini anglash jarayonining o'sib borishi natijasida xalqimiz tafakkur tarzida muhim ijobjiy o'zgarishlar ro'y bermoqda. Xayotimizda sodir bo'layotgan bu o'zgarishlar odamlar qalbi va ongiga singib, ularda kelajakka ishonch tuyg'usini,

¹ Karimov I.A. O'zbekistonning 16 yillik taraqqiyot yo'li. -T.: «O'zbekiston», 2007. 13 b

² Qar.: Karimov I.A. O'zbekiston XXI asrga intilmoqda // Biz kelajagimizni o'z qo'llimiz bilan quramiz. T.: O'zbekiston, 1999, 381 bet

³ Karimov I.A. Vatan sajdahoh kabi muqaddasdir.T., «O'zbekiston», 1996,34-bet

ozodlik va erkinlik hissini tarbiyalamoqda. Mustaqillik tufayli tobe'lik va qaramlikdan ozod bo'lgan davlatimiz ichki va tashqi siyosatda hech kimning aralashuvi, tazyiqi va ko'rsatmalarisiz xalq manfaatlarini ko'zlab ish yuritmoqda. Yurtimiz istiqloligina boy madaniy-ma'naviy merosimizdan, buyuk ajdodlarimiz yaratgan ma'naviyat chashmalaridan bahramand bo'lishimiz uchun keng yo'l ochdi. Mustaqillik xalqimizga yurtimizning bebafo yer osti va yer usti boyliklariga chinakamiga egalik qilish, o'z diyorida o'zini erkin his etish, erkin fikrlash, mustaqil tafakkur yuritish imkonini berdi. Milliy mustaqillik tafakkuri mamlakatimizda keng ko'lamli siyosiy-ijtimoiy islohotlarni amalga oshirishda asosiy omil- kuch-qudrat bo'lib xizmat qilmoqda.

Tabiiyki, zamon talablariga javob bera oladigan barkamol kishilarni tarbiyalash ma'lum shart – sharoitlar bilan, xususan, yoshlarning tafakkur darajasi va ma'naviy qiyofasi mezoniga bog'liq. Bu muammoni ijobiy va samarali hal qilishning asosiy yo'llaridan biri O'zbekistonda ma'naviy yangilanish jarayonida mustaqil tafakkur shakllanishining o'ziga xos milliy xususiyatlarini, milliy g'oya asosida O'zbekiston fuqarolari ongida ayniqsa, yoshlar ongida mustaqil tafakkurni shakllantirish asosida amalga oshirish mumkin.

Millat va mamlakat taqdiri bilan bog'liq bo'lgan ma'naviyat, tafakkur insonning tabiat va jamiyatga nisbatan munosabati mezoni bo'lib hisoblanadi. Shu ma'noda uni shakllantirish va rivojlantirishda tafakkur obyektiv ahamiyat kasb etadi. Faqat ma'naviyati va tafakkuri yuksak odamlargagina millat va ma'naviyat taqdirini ishonish mumkin. Faqat ma'naviyati va tafakkuri barkamol insonlargina o'z ona zamini va xalqi istiqbolini to'g'ri tushunib yetishi mumkin.

Foydalilanigan adabiyotlar ro'yhati.

1. Karimov I.A. O'zbekistonning 16 yillik taraqqiyot yo'li. -T.: «O'zbekiston», 2007. 13 b
2. Karimov I.A. O'zbekiston XXI asrga intilmoqda // Biz kelajagimizni o'z qo'limiz bilan quramiz. T.: O'zbekiston, 1999, 381 bet
3. Karimov I.A. Vatan sajdahoh kabi muqaddasdir.T., «O'zbekiston», 1996,34-bet

МА'NAVIY TAHDIDLAR VA ULARNING NAMOYON BO'LISH SHAKLLARI.

Xasanova Nilufar
Surxondaryo viloyati Uzun tumanidagi
37-maktab o'qituvchisi
Tel: +99890-372-94-93

Annotatsiya: Mazkur maqolada ma'naviy tahdidlarning namoyon bo'lish shakllari haqida fikr bildirilgan.

Kalit so'zlar: Ma'naviy tahdid, xatar, g'oyaviy, mafkuraviy, gegemonlik.

Bugungi mafkuraviy jarayonlarning globallashuvi jarayonida inson ongini egallash uchun ma'naviy tahdidlar xuruji kuchayib bormoqda. E'tibor beradigan bo'lsak, "Ma'naviy tahdid" iborasi ikki so'z birikuvidan iborat: ma'naviy va tahdid. "Ma'naviy" deganda insonning ichki dunyosi, ongi va qalbi nazarda tutiladi¹. "Tahdid" deganda esa hadik, ya'ni tajovuz qilish, yo'lidan chiqarishga asoslangan xavf-xatarlar majmui tushuniladi². Tahdid xavf-xatar kabi darhol ko'zga tashlanmasligi, uzoqni ko'zlashi va xavf-xatarga nisbatan zarari ko'pligi bilan farq qiladi³.

Ma'naviy tahdid tushunchasiga "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch" asarida quyidagicha ta'rif berilgan: "Ma'naviy tahdid deganda, avvalo tili, dini, e'tiqodidan qat'iy nazar, har qaysi odamning tom ma'nodagi erkin inson bo'lib yashashiga qarshi qaratilgan, uning aynan ruhiy dunyosini izdan chiqarish maqsadini ko'zda tutadigan mafkuraviy, g'oyaviy va informatsion xurujlarni nazarda tutish lozim..."⁴ Diqqat qilinsa, ma'naviy tahdidlar faqat inson tomonidan yaratiladi va faqat insonga tajovuz qilishi bilan zararlidir. Bu o'rinda ma'naviy tahdidlarning uch turini alohida ta'kidlash lozim bo'ladi⁵

Birinchisi, mafkuraviy tahdidlar. Bu turga kiruvchi tahdidlar kengqamrovligi va uzoqni ko'zlovchi xususiyatga egaligi bilan ajralib turadi. Mafkuraviy tahdidlarning bugungi kunda quyidagi ko'rinishlari ko'zga tashlanmoqda: milliy qadriyatlarni kamsitish, milliy ahloq qoidalarini inkor qilish, mo'tadil qarashlarni pisand qilmaslik va bularning o'rniga muayyan mafkuraviy markaz yo'rig'iga yurish, kosmopolit qoidalarni maqtash, yot va begona g'oyalarni, dunyoqarashni mutlaq haqiqat sifatida targ'ib qilish. Diqqat qilinsa, ijtimoiy ongda zararli maqsad-muddaolarni, tuyg'u va fikr-mulohazalarni hosil qilish mafkuraviy tahdidlarning negizini tashkil qiladi.

Mafkuraviy tahdidlar "biz uchun mutlaqo begona mafkura va dunyoqarashni avvalo beg'ubor yoshlarimizning qalbi va ongiga singdirishga qaratilgani bilan ayniqa xatarlidir"⁶. Misol uchun, biz uchun begona dunyoqarashlardan biri – mutaassiblikdir. Unga ko'ra, shaxs o'z tushunchalarini mutlaq haqiqat deb qabul qiladi va o'zga qarashlarni esa asossiz inkor etadi.

Zero, biz uchun yot bo'lgan mafkuralarda ahloqsizlikni ideallashtirish va biz uchun yot bo'lgan dunyoqarashlarda esa mutaassiblik, aqidaparastlikni tiqishtirish ko'zga tashlanadi. Bir so'z bilan aytganda, yot mafkuralarda ma'naviyatni zaiflashtirib gegemonlik qilish va yot dunyoqarashlarda esa dogmatik fikrlar vositasida shaxs ongini diniylashtirish ustuvor darajada namoyon bo'lmoqda⁷.

Ikkinchisi, g'oyaviy tahdidlar. Bu turga kiruvchi tahdidlar inson ma'naviy olamida yot g'oyalar, qarashlar va maqsad-muddaolarni shakllantirishga intiladi. Bugungi kunda g'oyaviy tahdidlarning quyidagi ko'rinishlari namoyon bo'lmoqda: ahloqiy buzuqlik, zo'ravonlik, egotsentrizm, individualizm, "ommaviy madaniyat", milliy davlatning taraqqiyot modeliga ishonchszilik uyg'otish, millatlararo nizolar keltirib chiqarishga urinish, iqtisodiy tanglik joriy qilish, qo'shni davlatlarni bir-biriga qayrash, yoshlar ongini zaharlash. Bundan ko'zlangan

¹ Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat-engilmas kuch. – T.: "Ma'naviyat". 2008. 11-bet

² Shu manba. 4-jild. 201-bet

³ Karimov I.A. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. – T.: "O'zbekiston" 1997.

⁴ Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat-engilmas kuch. – T.: "Ma'naviyat". 2008. 13-14-betlar

⁵ To'raev SH. Ma'naviy tahdid: falsafiy talqin. – T.: "Muharrir". 2010. 4-bet

⁶ Shu manba. 14-bet

⁷ To'raev Sh. Ma'naviy tahdid: falsafiy talqin. – T.: "Muharrir". 2010. 6-bet

maqsad rivojlanayotgan davlatning moddiy va ma'naviy boyliklariga egalik qilishdir. Chunki g'oyaviy tahdidlar oxir-oqibatda davlatni inqirozga olib keladi, nega deganda, buning natijasida fuqarolarda xudbinlik, loqaydlik, manfaatparastlik, hasad, sotqinlik, irodasizlik, beparvolik kabi ijtimoiy-ahloqiy illatlar kelib chiqadi¹.

Uchinchisi, informatsion tahdidlar. Bu turdagи tahdidlar insonning ijtimoiy ongini noto'g'ri shakllantirish va shu tariqa o'zligiga ega bo'lmagan olomonni tarkib toptirishni ko'zlaydi. Bugungi kunda informatsion tahdidlar asosan internet vositasida chetdan turib uyushtirilmоqda va uning asosiy ko'rinishlari quyidagilardir: davlatning milliy siyosatini atayin tanqid qilish, soxta xabarlar tarqatish, kichik muammoni katta (yirik)muammo sifatida tasvirlash, muxoliflarni gij-gijlash, rahbarlarni zolim qilib ko'rsatish, milliy qadriyatlarni noto'g'ri talqin qilish, yoshlarni chalg'itish. Infomatsion tahdidlar – ba'zida axborot xuroji deb ataladi – shaxsni ikkilantiradi, uni muammolar girdobiga tashlaydi. Natijada fuqarolarning ijtimoiy ongi zaharlanib, jamiyatda ijtimoiy xastalik vujudga keladi.

Shunday qilib ma'naviy tahidlarning mazmun-mohiyati, ko'rinishlari va xususiyatlarini anglab olish bugungi kunda dolzarb masalalardan biri bo'lib turibdi. Shundagina jamiyatda ularga qarshi kurashish ruhini tarkib toptirish hamda yoshlarimiz ongida g'oyaviy-mafkuraviy immunitetni shakllantirishimiz mumkin.

Foydalaniqan adabiyotlar ro'yhati.

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat-engilmas kuch. – T.: "Ma'naviyat". 2008. 11-bet
2. Karimov I.A. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. – T.: "O'zbekiston" 1997.
3. To'raev SH. Ma'naviy tahdid: falsafiy talqin. – T.: "Muharrir". 2010. 4-bet
4. Kuchuradi I. Filosofiya pered litsom mirovix problem. // Voprosi filosofii. 2004. № 3. –S.
- 5-11. G'aniev A. G'arb olamidagi ahloqiy muammolar. –T.: "Voris". 2007 va h.k.
9. Grinin L.E., Korotaev A.V. Sotsialnaya makroevolyutsiya i istoricheskiy protsess. // Filosofiya i obshchestvo. 2007. №2. –S. 19-66. Jo'raev T. Milliy davlatchilik va xavfsizlik. –T.: "Akademiya". 2007. va x.k

¹ Kuchuradi I. Filosofiya pered litsom mirovix problem. // Voprosi filosofii. 2004. № 3. –S. 5-11. G'aniev A. G'arb olamidagi ahloqiy muammolar. –T.: "Voris". 2007 va h.k.

² Grinin L.E., Korotaev A.V. Sotsialnaya makroevolyutsiya i istoricheskiy protsess. // Filosofiya i obshchestvo. 2007. №2. –S. 19-66. Jo'raev T. Milliy davlatchilik va xavfsizlik. –T.: "Akademiya". 2007. va x.k.

МАЪРИФАТ ВА ДИНИЙ БАҒРИКЕНГЛИК ҒОЯЛАРИНИНГ ЁШЛАР ОНГИГА СИНГДИРИШ

Хайдарова Истиқбол Акбаровна,
Сурхондарё вилояти, Сариосиё тумани
1-сон умумий ўрта таълим
мактаби ўқитувчиси
istiqboll1985@mail.ru

Аннотация. Мазкур мақолада маърифат ва диний бағрикенглик ғояларининг ёшлар онгига сингдириш масалалари ёритилган. Шунингдек, Мактабгача таълим, умумий ўрта таълим, олий таълим ва кадрларни қайта тайёрлаш ҳамда малакасини ошириш тизимларида маърифат ва диний бағрикенглик ғояларини сингдиришга доир таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқилган.

Таянч иборалар. маърифат ва диний бағрикенглик, динларо ва маданиятлараро мулоқот, ёшлар онги.

Инсоният тарихининг кўп асрлик тажрибаси эзгу ғоялар ва соғлом мафкурадан маҳрум бирон бир жамиятнинг узоққа бора олмаслигини кўрсатди. Фоя ва мафкура жамиятдаги кишиларни бирлаштириб, улар фаолиятини ҳаракатга айлантирувчи кучга айланиши мумкин. Шунинг учун барча тараққий этган этносларда миллий ғоя феномени умумий қадрият сифатида намоён бўлган, бирлаштирувчи, уюштирувчи вазифаларни бажарган.

Ўзбекистон республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёев таъкидлаганидек, “Дунёда терроризм таҳдидлари айниқса, сўнгти йилларда кучайиб бораётгани уларга қарши асосан куч ишлатиш йўли билан курашиш усули ўзини оқламаётганидан далолат беради. Бу борада кўп ҳолларда таҳдидларни келтириб чиқараётгандан асосий сабаблар билан эмас, балки уларнинг оқибатларига қарши курашиш билангина чекланиб қолинмоқда. Халқаро терроризм ва экстремизмнинг илдизини бошқа омиллар билан бирга, жаҳолат ва муросасизлик ташкил этади, деб ҳисоблайман.

Шу муносабат билан одамлар, биринчи навбатда, ёшларнинг онгу тафаккурини маърифат асосида шакллантириш ва тарбиялаш энг муҳим вазифадир.

Экстремистик фаолият ва зўравонлик билан боғлиқ жиноятларнинг аксарияти 30 ёшга етмаган ёшлар томонидан содир этилмоқда. Бугунги дунё ёшлари – сон жиҳатидан бутун инсоният тарихидаги энг йирик авлоддир, чунки улар 2 миллиард кишини ташкил этмоқда.

Сайёрамизнинг эртанги куни, фаровонлиги фарзандларимиз қандай инсон бўлиб камолга етиши билан боғлиқ.

Бизнинг асосий вазифамиз – ёшларнинг ўз салоҳиятини намоён қилиши учун зарур шароитлар яратиш, зўравонлик ғояси «вируси» тарқалишининг олдини олишdir. Бунинг учун ёш авлодни ижтимоий қўллаб-куvvatлаш, унинг хуқук ва манфаатларини химоя қилиш борасидаги кўп томонлама ҳамкорликни ривожлантириш лозим, деб ҳисоблаймиз” [1].

Ўзбеклар азалдан имонда мустаҳкам, эътиқодда холис халқdir. Уларнинг мусулмончилик ибодатларини мукаммал ва гўзал кўринишларда адо этишлари ҳамма вақт самимий эътироф этиб келинади. Халқимизнинг одоб-аҳлок, ширин муомалада намуналиги, юриштуришда самимийлиги, олди-сотти ва бошқа умуман, турмушдаги ҳалоллиги ҳамма жойда маълум ва машҳурdir. Ҳеч шубҳа йўқки, ўзбек халқининг энг яхши инсоний фазилатларга эга бўлишида ислом дини ва унинг ақидалари катта аҳамият касб этади. Мустақиллик туфайли мамлакатимизга насиб этган улуг неъматлардан бири умуман динга, жумладан, ислом динига бўлган муносабатнинг тубдан ўзгариши бўлди.

Бизнинг диёримизда бағрикенглик муҳити тарихан хукм сурган. Мустақиллигимизнинг илк йиллариданоқ динлараро бағрикенглик ва миллатлараро тотувлик масаласига давлат сиёсатининг устувор йўналиши сифатида қаралди ва ўтган давр мобайнида оламшумул ишлар амалга оширилди.

Шу билан бирга таъкидлаш жоизки, бугунги кунда диний бағрикенглик ва миллатлараро тотувлик масаласи ўзининг кўлами ва мазмунига кўра янги босқичга кўтарилди. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев томонидан илгари сурилган “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси”нинг “Хавфсизлик, диний бағрикенглик ва миллатлараро тотувликни таъминлаш соҳасидаги устувор йўналишлар” номли бешинчи баандида белгиланган вазифалар, айнан, мамлакатимизда диний бағрикенглик муҳитини сақлаш халқимиз, айниқса, ёшлар онгига бағрикенглик тамойилларини шакллантириш, Ватанга муҳаббат,

миллий ва диний қадриятларимизга садоқат руҳида тарбиялашга йўналтирилган.

Давлатимиз раҳбари жаҳоннинг юксак минбаридан туриб, БМТ Бош Ассамблеясининг "Маърифат ва диний бағрикенглик" деб номланган маҳсус резолюциясини қабул қилиш таклифини илгари сурди. Бу ҳужжатнинг асосий мақсади – барчанинг таълим олиш ҳуқуқини таъминлашга, саводсизлик ва жаҳолатга барҳам беришга кўмаклашишдан иборат. Ушбу резолюция бағрикенглик ва ўзаро ҳурматни қарор топтириш, диний эркинликни таъминлаш, эътиқод қилувчиларнинг ҳуқуқини ҳимоя қилиш, уларнинг камситилишига йўл кўймасликка кўмаклашишга қаратилган.

Жаҳон афкор оммаси томонидан ушбу ташаббус кўтаринки руҳда эътироф этилиб, бугунги кунда кенг миқёсда қўллаб-қувватланмоқа.

Айтиш жоизки, ҳозирга қадар ЮНЕСКО томонидан бағрикенгликка доир 70 дан ортиқ ҳалқаро ҳужжат, конвенция, келишув ва протоколлар қабул қилинган. Жумладан, 1995 йил 16 ноябрда ЮНЕСКО Бош конференциясининг 28-сессиясида "Бағрикенглик тамойиллари Декларацияси" қабул қилинган. Декларацияда ирқи, жинси, келиб чиқиши, тили, динидан қатъи назар бағрикенгликни тарғиб этиш, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига ҳурмат билан қараш каби мажбуриятлар акс этган. 1995 йил "Халқаро бағрикенглик" йили деб эълон қилинган.

Шу йилнинг ўзида ЮНЕСКОнинг «Динлараро ва маданиятлараро мулоқот» дастури қабул қилинди. Унинг асосий вазифаси диний урф-одатлар ва ўзига хос маданий қадриятлар, уларнинг дунё маданиятида тутган ўрнини ёритишга хизмат қилишдан иборатdir.

Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев ташаббуси билан ишлаб чиқилган "2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси"нинг бешинчи йўналиши диний бағрикенглик ва миллатлараро тотувликни таъминлаш соҳасига қаратилган.

Айтиш жоиз, давлатимиз томонидан ушбу соҳага қаратилаётган эътибор ҳалқаро меъёрий ҳужжатларда белгиланган вазифалар ижросининг амалий ифодаси ҳисобланади. Айниқса, Президентимиз Ш.Мирзиёевнинг 2017 йил 19 сентябрь куни БМТнинг 72-сессияси минбарида туриб, дунё ҳамжамиятини ислом маърифатини англашга, диний бағрикенглик руҳида яшашга чақириб, "Маърифат ва диний бағрикенглик" резолюциясини қабул қилиш таклифи билан чиқиши ва буни дунё ҳамжамияти томонидан қўллабқувватланиши – ўзбек ҳалқи, умуман инсоният учун бағрикенглик намунаси ҳамда маърифатга чорлов ва эзгулик даъвави бўлди. Ўзбекистон илгари сурган мазкур резолюцияга эллиқдан ортиқ давлатлар ҳаммуаллиф бўлиш истагини билдири.

"Маърифат ва диний бағрикенглик" резолюцияси барчанинг таълим олиш ҳуқуқини таъминлаш, саводсизлик ва жаҳолатга барҳам беришга кўмаклашиш, энг муҳими, бағрикенглик ва ўзаро ҳурматни қарор топтириш, диний эркинликни таъминлашга қаритилганлиги билан муҳим ҳалқаро аҳамиятга эга. Шу жиҳатдан, ёш авлодни бағрикенглик, ҳамжиҳатлик, турли миллат ва дин вакилларига ҳурмат руҳида тарбиялаш бугунги глобаллашув даврида ҳар қачонгидан муҳим ва долзарб ҳисобланади [2].

Исломий тарбия энг аввало диний саводхонликни ошириш орқали амалга ошади. Диний билим ва диний маданият бўйича чаласаводлик оқибати факат салбий натижаларга олиб келади. Юртбошимиз айтганидек, «шу чаласаводлик, жаҳолат, эътиқодсизлик туфайли қандай фожиалар содир бўлиши мумкинлигини хаёт тажрибасида кўрмоқдамиз ва кўрдик» [3].

Юқоридагилардан келиб чиқиб айтиш мумкинки, диншунослик фанини ўқитиш ҳамда миллий ғоя тарғиботида диний маърифатдан мақсадли фойдаланишдан мақсад – талабаларга нафақат динларнинг турлари, тарихи, ривожланиши, таълимоти, асосий манбалари, ўтмиш ва ҳозирги кунда ҳалқлар ҳаётида тутган ўрнини ўргатиш, балки бу орқали ўз ҳалқи ва Ватани тарихини яхши биладиган, бошқа миллат ва элатлар олдида буюк алломаларнинг авлодлари бўлган юксак маданият ва маънавиятли ҳалқ фарзанди эканлигини намоён эта оладиган, бу ҳалқнинг келажаги ҳам буюк эканлигига ишонтира оладиган инсонлар қилиб тарбиялашдан иборат. Чунки дин комил инсонни тарбиялашда асосий тарбияловчи қудратга эга бўлган маънавий-ахлоқий кучдир.

Мамлакатимиз Президенти ва ҳукумати ҳалқимизнинг маънавий мустақиллиги, фуқароларнинг чинакам озод кишилар сифатида фикрлашларини ривожлантириш учун ижтимоий-сиёсий, маънавий-ахлоқий соҳаларнинг барчасида туб ўзгаришларни амалга оширмоқдалар. Бунинг учун аввало кежажак келажак пойdevori ҳисобланган ёшлар руҳияти, ички дунёсини шакллантиришга хизмат қиласиган узлуксиз таълим-тарбия тизими тубдан ислоҳ қилинмоқда. Мактабгача таълим, умумий ўрта таълим, олий таълим ва кадрларни қайта тайёрлаш ҳамда малакасини ошириш тизимлари тамомила ўзгартирилди, мазмунан ва шаклан янгиланди.

Умумий ўрта таълим тизимида янги ҳисобланган Миллий истиқлол гояси туркумига кирувчи фанларни ўқитишида ҳамда бошқа фанлар мазмунидаги мактаб таълими жараёнинг диний маърифатдан тўғри фойдаланиш усуллари ва малакасини тадбиқ этишда, аввало, ўқитувчи педагогларнинг ижодий фикрлашлари га эришиш, ўрганиладиган ва ўргатиладиган ўкув материаллари мазмунини, услублари ва усулларини аниқ-ойдин белгилаш ҳамда таълим олувчиларнинг ўзлаштириш даражаларини аниқлашда намоён бўлади Шунинг учун ҳозирги даврда нарса, ҳодиса ва жараёнларнинг моҳияти ҳақида диний (илоҳий) тушунча ва тасаввурлардан, билимлардан, ахлоқий, таълимий, тарбиявий ишда фойдаланишда ўқитувчи педагогларнинг бу соҳадаги дунёқарашларини кенгайтириш, фикрларини мустаҳкамлаш, кейинчалик зарурӣ методик материалларни тайёрлаш ва танлаш, ўқувчи ёшларнинг дунёқарашларини кенгайтиришларига босқич босқич эришиш лозим бўлади.

Хуласа ўрнида шуни таъкидлаш керакки, аввалимбор юртимизда диний бағрикенгликнинг илмий ва ўкув соҳаларда таъминланганлигининг ёрқин намунаси дея ҳисоблаш мумкин. Шу билан бирга чоп этилаётган ўкув ва оммабоп китоблар, ОАВдаги чиқишлилар ва жойларда ўтказилаётган тадбирлар ҳамда бу борада илмий изланишлар олиб бориш моҳиятан бағрикенгликка йўналтирилгани билан аҳамиятлидир.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, қуидагилар тавсия этилади:

- - ISESCO гранти асосида бағрикенглик мавзусида алоҳида лойиҳаларни амалга ошириш ҳамда Мусулмон дунёси университетлари федерацияси (FUIW) билан хамкорликларни кучайтириши;

- - Республиканинг барча жойларида, чекка жойларда ҳам уюшмаган ёшларни қамраб олган кенг тарғибот ишларини олиб бориш;

- - Бағрикенгликни ёшлар онгига чуқурроқ сингдириш мақсадида диний ва жамоат ташкилотлари, ўзини-ўзи бошқариш ташкилотлари ўртасида ижтимоий хамкорликни яна-да кучайтириш, биргаликда режалар асосида тадбирларни олиб бориш;

- - дин билан боғлиқ фанларни айнан бағрикенглик асосида ўтишга алоҳида эътибор бериш;

- - Ўзбекистондаги диний ташкилотларнинг расмий сайтларида “Диний бағрикенглик” руқнини очиш ва уларни мунтазам равишда маълумотлар билан тўлдириб бориш даркор бўлади.

- “Дунё динлари тарихи” ҳамда “Миллий гоя ва маънавият асослари” фанларини ўқитишини такомиллаштириш учун қўшимча методик материаллар ишлаб чиқиш ва амалда синааб кўриш, Аждодларимиз қолдирган бой маънавий меросдан унумли фойдалана олиш

- Дунёвий ва диний билимларни етарли даражада эгаллаш

- Виждан эркинлиги ва диний ташкилотлар билан боғлиқ қонун ҳужжатларини билиш

- Диний манбалар ва алломаларимиз меросларидан диний бағрикенгликка оид далилларни билиш

- Муаллимларимизни малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш дастури мазмунига қўшимча маърифий дастур киритиш, услубий ёрдамлар ташкил этиш лозим.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 19 сентябрь куни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 72-сессиясидаги нутки // “Халқ сўзи”, 2017 йил, 20 сентябрь

2. С.К. Холматова. Бағрикенглик – ҳамжиҳатлик ва тотувлик асоси. //Ўзбекистонда миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенгликни таъминлаш борасида раҳбар кадрлар олдида турган вазифалар: мавжуд ҳолат, муаммолар ва ечимлар: Республика илмий-амалий анжумани материаллари // Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Давлат бошқаруви академияси. Тошкент, 2019. - 115 б

3. Ислом зиёси ўзбегим сиймосида. / Таҳrir ҳайъати: Ҳ.Кароматов, З.Хусниддинов, А.Ҳасанов ва бошк.; расмлар муаллифлари: Ф.Курбонбоев ва бошк. – Т.: «Тошкент ислом университети» нашриёти, 2001.

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 20-КҮП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

(2-қисм)

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусаҳҳиҳ: Файзиев Фарруҳ Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 30.09.2020

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000